

УДК 349.3

ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Світлична Ю. О.,

*Голова Харківської обласної державної адміністрації,
канд. наук з державного управління*

Розвиток економіки України неможливий без удосконалення інвестиційного клімату, що впливає на функціонування всіх ланок господарства. В свою чергу, залучення інвестицій, у тому числі іноземних, впливає і на соціальне забезпечення населення України. Сьогодні розвиток суспільства потребує особливої уваги до соціального інвестування як цілеспрямованого вкладення ресурсів у розвиток соціальної сфери з метою отримання корисного суспільного ефекту в майбутньому, а тому розгляд питання про «соціальне інвестування» в Україні видається доцільним і актуальним.

У сучасній вітчизняній науці проблеми людського капіталу та соціальних інвестицій досліджували А. В. Василик, В. М. Геєць, О. А. Грішнова, В. І. Куценко, Е. М. Лібанова, Ж. В. Поплавська, В. Т. Федоренко, А. В. Череп та ін.

Соціальне інвестування в нашій країні необхідне для зростання матеріального забезпечення населення, що є одним із головних завдань державного управління. Результати соціального інвестування виявляються як в посиленні соціальної орієнтації всієї економічної системи, так і в окремих аспектах соціально-економічного розвитку, зокрема стимулюванні економічного зростання, нагромадженні людського капіталу, розвитку ринку праці, підтримці високого рівня та якості життя населення, забезпеченні державних соціальних гарантій та базових соціальних послуг, підтримці соціальної стабільності та екологічної безпеки в суспільстві¹.

У класичному розумінні соціальні інвестиції – це довготермінові вкладення фінансових ресурсів в об'єкти соціальної сфери з метою покращення якості життя людей. Проте це визначення потребує уточнення, оскільки:

а) термін «інвестування» може диференціюватись від короткострокового до довгострокового залежно від характеру інвестицій;

б) не всі інвестиції в людину можна визнати доцільними з позицій концепції людського розвитку. Наприклад, витрати на навчання, про-

¹Сливка О. Соціальні інвестиції в системі забезпечення людського розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/5991/1/%D0%A1%D0%9B%D0%98%D0%92%D0%9A%D0%90%20%D0%9E.pdf> – С. 258.

паганда нездорового способу життя, реклама алкоголю, наркотиків, тютюну не сприяють досягненню позитивного соціального ефекту.

Вкладення в об'єкти соціальної сфери здійснюються не лише у формі фінансових ресурсів. У поділі соціальних інвестицій за формами, на відміну від авторів інших літературних джерел¹, пропонується окремо виділяти грошові засоби, оскільки вони є основним інвестиційним ресурсом, також варто виокремити майно; немайнові активи (досвід роботи, програмне забезпечення тощо); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також іншими майновими правами; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань; інформаційні ресурси; також такий винятково важливий ресурс, як час. Як слушно зазначає В. Г. Федоренко, виграш у часі дає багато переваг і відкриває великі можливості в умовах інтегрованого розвитку світової економіки².

Деякі автори під соціальними інвестиціями розуміють матеріальні, технологічні, управлінські чи інші ресурси, а також фінансові кошти компаній, які направляються за рішенням керівництва на реалізацію соціальних програм, розроблених з урахуванням інтересів основних внутрішніх і зовнішніх зацікавлених сторін у припущенні, що в стратегічному відношенні компанією буде отриманий певний (хоча і не просто вимірюваний) соціальний і економічний ефект. У даному випадку автори наводять трактування сутності соціальних інвестицій на мікрорівні.

Соціальне інвестування, на думку А. В. Бондаренко, Л. О. Омелянович, – це спосіб реалізації корпоративної соціальної відповідальності за допомогою цільових програм, які відповідають потребам основних груп зацікавлених осіб – споживачів, персоналу, місцевих громад. Соціальному інвестуванню властиві загальні ознаки інвестування, за винятком критерію, що розмежовує ці поняття, – об'єкта інвестування³.

На думку автора, соціальні інвестиції у контексті корпоративної соціальної відповідальності є компонентом інвестицій у людський капітал, а інвестиції у людський капітал, своєю чергою, – компонентами соціальних інвестицій загалом.

Для забезпечення системи людського розвитку існує чотири основні рівні соціальних інвестицій – державний, регіональний, рівень підприємства та особистісний (індивідуальний рівень). Основними

¹ Людський розвиток в Україні: можливості та напрями соціальних інвестицій (колективна науково-аналітична монографія) / за ред. Е. М. Лібанової – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, Держкомстат України, 2006. – С. 10.

² Федоренко В. Г. Інвестознавство : підручник. – 3-тє вид., доп. – К. : МАУП, 2004. – 480 с.

³ Сливка О. Соціальні інвестиції в системі забезпечення людського розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/5991/1/%D0%A1%D0%9B%D0%98%D0%92%D0%9A%D0%90%20%D0%9E..pdf> – С. 154.

напрямами соціальних інвестицій на всіх рівнях у забезпечення людського розвитку в регіонах України є: 1) державні та регіональні програми з розвитку сфери освіти та охорони здоров'я; 2) державні та регіональна програма підтримки реалізації соціальних проектів; 3) державні та регіональні програми у сфері зайнятості; 4) державні програми, спрямовані на забезпечення культурного розвитку населення та ін; 5) інвестиції власників бізнесу у розвиток персоналу; 6) інвестиції підприємств у розвиток соціальної сфери підприємства; 7) інвестиції бізнесу у реалізацію стратегії соціальної відповідальності, соціальних програм та суспільно значущих соціальних проектів, розроблених з урахуванням інтересів основних заінтересованих сторін тощо; 8) інвестиції особистості в освіту, здоров'я, відпочинок, фізичну культуру і спорт, дозвілля; 9) доброчинна діяльність та ін.

Соціальне інвестування на рівні держави можна розглядати як процес щодо реалізації державних соціальних інвестицій, що з'єднує соціальну та економічну сфери діяльності, в деяких випадках виступаючи як основа для якісного стрибка як в економіці, так і у суспільстві.

Українські компанії беруть участь у фінансуванні державних програм в основному за рахунок чистого прибутку. Зарубіжні ж фірми з цією метою створюють незалежні корпоративні фонди, статутний капітал яких формується компаніями, що дозволяє збільшити обсяг коштів, що спрямовується на підтримку соціально значущих заходів. Серед корпоративних фондів міжнародного рівня можна виділити наступні: Xerox Foundation; Apple Foundation; Hewllet-Packard; Nestle Foundation. В Українській практиці створення корпоративних фондів тільки набирає обертів. Найбільш відомими серед них є Фонд Віктора Пінчука, Фонд Петра Порошенка, Фонд «АнтиСНІД», деякі інші.

Таким чином, забезпечення соціально-економічного розвитку в регіонах України потребує активізації інвестиційної діяльності на всіх рівнях, оскільки лише на її основі можна зменшити вплив кризових явищ та здійснити структурну перебудову національного господарства на основі інноваційної моделі розвитку економіки. Вирішення цієї актуальної проблеми потребує урахування регіональних особливостей, а також комплексу факторів, що обумовлюють розвиток інвестиційної діяльності.